

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De visitatio[n]e Marie [vir]gi[ni]s. II Sermo. XXXII

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

De uisitatioe beate Marie

liter intellecta. Contra quartū fuit cōstan-
tissima in paciencia et fortitudine in filiū sui
passione. Unde *Joh. vi. 22.* Stabat iux-
ta crucē Maria mater ihu. scz apostolis re-
cedentibz. Et licet doloris gladius animā
eius totiens p̄trāsuit quotiens uidit filiū
vulnerari. nihilomin⁹ fortiter stetit. Unde
potest dici de ea illud *Ruth. ii.* Benedicta
tu filia a dño q̄ priorz misericordiā poste-
riorz supasti. Prior misericordia fuit. quia
dedit carnē filio dei ut fieret p̄ciū nostre re-
deimptiōis. Posterior qm̄ spūs eius trans-
figebat gladio passionis. unde stabat sub
cruce. nō cecidit. quia mori nō potuit p̄ for-
titudine. Tertio fuit benedicta in utroqz.
scz in corpe et anima. Et hoc habet quadru-
plici benedictione sup oēs mulieres. Legi-
mus siquidē mulierē p̄mo esse originē cul-
pe. quia a muliere factum est iniciū peccati
Eccl. i. 22. Secūdo seminariū concupiscētie.
Eccl. vii. Inueni amariore morte mulie-
rē. Tertio plenā malicie. *Eccl. xxi.* Breuis
omnis malicia sup maliciā mulieris. Et q̄r-
to subiectū ignominie. Unde in *Edre. i.*
dicat. *Lex.* Hoīsi subiectas facit mulieres
Istos quatuor defect⁹ destruxit uirgo glo-
riosa sua benedictioe. Nam contra primū
scz originā culpā fuit in utero sanctifica-
ta. Unde *Aggei. ii. dicat.* Nūquid lignum
olive nō floruit ex die ista benedicta. q̄ si di-
uitiqz. Statim em̄ post eius conceptioez fu-
it purgata ab originali peccato et sic flouit
sanctificatione. Unde de ea potest dici.
Dñe puenisti eam in benedictionibz. Se-
cundo fuit benedicta extra vterz in salua-
tione angelica. et sic ab omni cōcupiscētia
purgata. Unde ps. Benedixisti dñe terrā
tuam. Hec est terra que fluebat lac et mel.
Lac fluxit quādo corpe lacreū et purissimū
dedit xpo. Mel de celo descendit quādo
diuinitus de celo descendēs fuit humani-
tati vnita. Et tunc uersa est captiuitas. qz
lex membrorū. id est. fomes cōcupiscētie.
quo captiuamur in peccatū. in h̄gine fuit
destructa. Tertio fuit benedicta in filiū dei
inhabitatōe. Quādo em̄ fili⁹ dei nouem
mētibz inhabitauit vterz h̄ginis. tūc multo
p̄fect⁹ q̄ pus est sc̄rificata. ut dicit sanctus
Thomas. Sic em̄ p̄z q̄ mlto pl⁹ vas icor-
porat sibi saporez vim qm̄ est vinū lōgo tpe i
eo q̄ qm̄ solū pfundit vīno. sic h̄go glōsa se-
pius pfusa grā i sūmo est sc̄rificata. Unde

pt dici de ea illud *Debre. vi.* Terra supue-
nientē sepe bibēs ymbre et germinās her-
bam oportuna illis a q̄bz colit accipit b̄n-
dictionē. Tūc em̄ h̄go in utroqz hodie fuit
b̄ndicta singulariter. ita ut ei⁹ cultores ab
ea replent b̄ndictioe. Quarto fuit b̄ndicta
in corpe et aia qm̄ fuit super omēs angelos
etaltata. Iuxta illud *Judith.* B̄ndixerūt
Judith om̄s vna voce dicētes. Tu gloria
isrl. tu leticia isrl. tu honorificētia pleb̄ n̄re
q̄ fecisti viriliter. et p̄fortatū ē cor tuū. eo q̄
castitate amaueris. Et seq̄t. *Jo b̄ndicta* est
in sc̄lm. Cū igit de⁹ dedit b̄ndictōz oim̄ gē-
tū h̄gini glōse. ido ad eā oēs currāt idigē-
tes et deficiētes et miseri. Si q̄s q̄rit amicā
pulcrā h̄ est rota pulcra *Lanci. i.* Si q̄s ob-
scurat tenebris p̄ctōz. h̄ est sol illuminans
qz electa ut sol. ididē. et pulcra ut luna. Si
q̄s pulsat tēptatōibz. hec ē lapis p̄teris sta-
tuā Nabuchodonosor. *Daniel. iij.* Si q̄s
debilis. ipa ē ois armatura fortū *Lan. iij.*
Si q̄s fluctuat cogitatōibz. hec est nauis.
Prover. vi. Si q̄s errat. h̄ ē via patēs et
porta in celū. Si q̄s fordidat. h̄ est s̄s pa-
tēs in ablutōz. *Zach. xij.* Si q̄s sitit. hec ē
pute⁹ aqz viuentū. *Lan. iij.* Si q̄s esurit.
hec ē granariū de q̄ granū frum̄ti processit
Joh. xij. Hāc sequēs nō deuiabis. ipaz co-
gitās nō errabis. ipa duce nō fatigaberis.
ipa tenete nō rucs. ipa p̄gēte nō metues.
ipa pp̄cia p̄ges ad grām et tandē ad gloriā.
Ad quā nos p̄ducatur. rē.

De uisitatioe beate Marie h̄gis. II

Sermo. XXXII

Hecit michi domi-
nus mag. *Luce. i.* Et si oim̄ sc̄tōz ve-
nerāda sint oibz studiis merita. p̄-
cipue tū glōse h̄gis dei genitricis Marie sp̄-
toto mētis affectu est celebrāda festiuitas.
Nā ut dicit *Aug.* in ser. j. de a^o assumptōe.
Unusqz sc̄tōz sp̄alitibz h̄busqz locis cer-
torū auxiliōz suffragia prulit hec h̄go bea-
tissima et singularis h̄go et mater. vniuerso
mūdo p̄ p̄ctū lapsa. generaliter salutē in-
uenit. Dec ille. Propter qd ut ait idē *aug.*
in fm̄oe. v. xbi sup. Et si oim̄ sc̄tōz memo-
rie sint mirabiles. nichil tū ita mirabile sit
glā sic Marie merita. Nā Abel p̄p̄ sacrifi-
ciū dō placuisse narrat. Enoch p̄p̄ placē-
tiā trāslat⁹ memorat. Melchisedech sicut
h̄o dei p̄dicat. Floe p̄pter iusticiā laudatur.

Abraham Isaac propter fidem memoratur. Jacob propter luctamen beatificatur. Ioseph propter castimoniam honoratur. Job propter patientiam predicatur. et sic de alijs. Sed nullus talis in mundo. qualis Maria dei genitrix. Que enim omnes illi in enigmate videntur. ista incarnata in utero portavit. Decille. Quis igitur eius explicare poterit magnalia. Quis valebit enarrare tot tantaque beneficia. que eam deo visitavit oriens ex alto. Quis laudare dignus poterit tot prerogativas que eam deo ultra ceteros sanctos decoravit. Tertio nullus. Cum dicat Augustinus in sermone primo de eius natalitate. Nullus abundans sermo in laude eius inuenitur donec. de qua mediator dei et hominum cognoscatur incarnatus. Impar est illi omni lingue humane pronuntium. Que de tremore carnis sue visceribus nobiscum prulit aiaz. Quasi namque ut ait idem. festiuitate eius digne celebrare valet infirmitas hominum que gaudium meruit portare angelorum. Qualem eam poterit laudare mortalium hominum transitorium serbum que de se genuit serbum que manet in eternum. Que lingua in eius laude inuenitur ydonea. que illi genuit. que omnia benedicit. et cum tremore obediunt elementa. Et subdit idem. Nam dum cuiuslibet martiris fortia facta extollere cupimus dum virtutis eius insignia ad reprobos cogitandum tardior sensus non impedit. tamen ad loquendum balbutiens lingua non superbit. ubi tamen copia ipsius rei materia subministrat. Cum igitur beatissime genitricis laudem scribere volumus quia nona mandata directanda suscipimus nulla inuenimus verba ut ad hec digne exprimeremur sufficere valeamus. Tollit enim facultatem sermonis materia simplex. Decille. **Uex licet sermo Augustini in sermone quarto de eius assumpcione ad tate laudis premissa non struunt totum ingenium et imperita lingua non sufficiat. Eo quod nec pitissimorum phorum possit sufficere loquacitas. urget tamen nostri ad eam inflata charitas. Hec mixta que hec sermo scripsit suis laudibus humane vocis inopia exsuperat que et ipsa humane generis excellentibus meritis transcendit naturam. Nihilominus tamen non omnino ab eius laude cessandum aut reticendum. quia et si minus sufficit sensus inopia ad effectum sufficiens tamen apud deum est deuote mentis affectus. Hec ambigendum quando valeat hec de se loquenti. sapientie prebere eloquium ignitum que totius sapientie plenitudine castissimo portauit in utero. nec dicas valet quidem sed non vult. Quomodo enim negabit efficaciam sibi tribuere que verbis per que facta sunt omnia sergineis visceribus gestauit in corpore. Decille. Ut igitur aliquid de ea audire valeamus ipsa deuotio mentibus accedamus salutarem eam voce pia per illud angelicum que maria. In quibus sibi gloriosa sergo Maria tanquam humilis et deuota recoles sibi a deo prestita beneficia totum mundo ea prenciat et prouit valde excellentissima et admiranda. dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dominus. Ubi tria insinuat circa se mirabiliter facta. Primo namque prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouit virtutem. cum dicit. Fecit dominus. Secundo subiungit et prouit humilem erga deum reuerentiam. eam dignam ad talia reddentem singulariter. cum addit mihi. Tertio annunciat et prouit donorum magnificentiam eam repletentem liberaliter. cum infert. Magna.**

tauit in utero. nec dicas valet quidem sed non vult. Quomodo enim negabit efficaciam sibi tribuere que verbis per que facta sunt omnia sergineis visceribus gestauit in corpore. Decille. Ut igitur aliquid de ea audire valeamus ipsa deuotio mentibus accedamus salutarem eam voce pia per illud angelicum que maria. In quibus sibi gloriosa sergo Maria tanquam humilis et deuota recoles sibi a deo prestita beneficia totum mundo ea prenciat et prouit valde excellentissima et admiranda. dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dominus. Ubi tria insinuat circa se mirabiliter facta. Primo namque prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouit virtutem. cum dicit. Fecit dominus. Secundo subiungit et prouit humilem erga deum reuerentiam. eam dignam ad talia reddentem singulariter. cum addit mihi. Tertio annunciat et prouit donorum magnificentiam eam repletentem liberaliter. cum infert. Magna.

Dixi primo quod in verbis premissis sergo beata prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouit virtutem. cum dicit. Fecit dominus. Et in hoc virgo beata gratam se exhibet per manere sue creationis. Quod beneficium est commune omnibus hominibus gratia prestitum. Unde quia multi oblitii sunt diuinorum beneficiorum. et maxime dignitatis creationis sue. nullas agentes gratias deo tanquam ingrati et malivoli. De quibus Deuteronomij. xxxij. Deum qui te genuit dereliquisti. et oblitus es dei creatoris tui. Et talibus insultando propheta ibidem dicit. Numquid non ipse est pater tuus qui fecit te. creauit te. et possedit te. Volens ergo beata virgo esse grata de hoc beneficio communi creationis. dicit. Fecit dominus. scilicet me producendo in esse nature et gratie. Unde in persona eius dicit Job. Et me sicut te creauit deus. Hoc est contra miserabilem dyaboli superbiam qui ingratus huius beneficii. non sicut creaturam sed creatorum suum prouit prouit efferre. In cuius persona dicit Ezechielis. xxxij. Ego creauit memetipsum. Contra virgo gloriosa dicit de se. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo Ecclesiastici. xxxij. In quo virgo benedicta laudat dei potentiam. per quam virtualiter est producta. dicens. Fecit dominus. Quia nullus potuit me producere nisi ille que est fortis et potes dominus.

De uisitatioe beate Marie

Circa qd sciendū qd de circa cuiuslibet ho-
minis creatōez tria oñdit. scz potentia. sapi-
entia. z bonitate. Potentia in h q animaz
de nihilo creauit. z coz p de terra alterius
corpis. q tñ nullā habet portione seu simi-
litudine ad inuicē. Secō oñdit sapientia
in h q mirabiliter z prudēter singla men-
bra ordinauit. in nūero. pōdere. z mensura
cuiuslibet suū officii deputando. z vnū qd qz
in alteri subiectū ordinādo. oiaz simul in
ministeriū toti corpis disponēdo. Tercio
ostendit bonitatē suā in h q creauit hoiez
tanqz dñm p esse oñibz creatur. Ps. Om-
nia subiecisti. Gen. ij. Ut presit pisibz ma-
ris z bestijs terre. Que omnia mouere de-
bent hominē ad laudandū deū. z grās agē-
dum sibi. Ista em sic a deo data sunt. sic et
possunt auferri. Juxta illud Sap. vij. In
manu eius sum? nos. Expōit Holgorb. i.
nra subsistentia. Daniel. v. Deū qui habet
statum in manu sua et omēs vias tuas nō
glorificasti. Est g pma materia seu causa re-
gratiandi deo beneficiū creatōis q nos fe-
cit. Sed ne parum videat ingratis. atten-
dant ad huc maiora beneficia. scz redēptio-
nis. expectatiōis ad penitentiā. iustificati-
onis p grām. Seruatiōis in bono. pmiatio-
nis in celo. z generaliter attendat quis vn-
de illi pfluat misericordia et gra. Nam si sa-
piens est. certe nō aliunde datur sapientia
nisi a deo Eccl. i. Omnis sapientia a domi-
no deo est. Et Jacobi. i. Si quis indiget
sapia postulet eā a deo. Ipe em ē dñs sapi-
entiaz. vt dicit Anna. j. Re. j. S; z si diues
est. certe nō aliunde diuitie nisi ab ipo. qui vt
ait apłus. est rex regū diues i oēs. ps. Blā
z diuitie in domo eius. Et sic ipe dicit d se
p Salomonē. Becū inqz sūt diuitie. De-
niqz si qz potēs est z fortis. Hōne ab illo q
fortis z potens est. De q ps. dicit. Dñs forti-
tudo mea. Et qd necesse ē vagari p multos
cū nō sit mimū bonū qd possit hō aliunde
cogitare qz ab illo de q dicit. Omne datū opti-
mū z omne donū pfectū desursū ē descēdēs
a pte luminū. Jacobi. Ipe em ē fons z ori-
go oim nraz opationū. eo q nō sum? suffi-
ciēs cogitare aliqd a nob qsi ex nob. sed
sufficiētia nra ex deo est. ij. Hinc ē
q Salomon vocat deū mare bonitātū no-
straz. in que nre mētes tanqz fluij si con-
tinue volunt fluere p gratiatiōne de-
bent refluere Eccl. j. Ad locū vnde exeunt

flumina reuertunt vt iteruz fluant. Unde
Bern. sup cant. ser. xij. dicit. Origo fontū z
fluminū oim ē mare. virtutū z sciaz ē xps.
Cōtinencia carnis. cordis industria. volū-
tatis rectitudo. casta p̄silia. iusta iudicia. sc̄ra
desideria ex illo manāt. Si qz claret inge-
nio. Si qz niter eloqo. Si qz moribz pla-
cet. inde scie. inde sapientie fmo. Ad locū g
vnde exeūt flumina reuertūt grāz actiōe. vt
iteruz fluāt. Sic dicit apłus In oñibz grās
agētes. Quicqd sapie. qd qd stur te hie cō-
fidis. dei stur z dei sapie dputa. s. xpo. Si
quidem flumis aq si stare cepit p̄putrescet.
Sic plane grāz cessat decursus vbi recur-
sus nō fuerit. Nullo mō em auget grā i in-
grato. s; etiā qd accepit ei vernit in p̄niciez
Pec. Bern. Et ideo Hermes termegist? i li.
suo d nata deoz. v̄sus sine dicit. q summe
incensiones deo sunt cū grē agunt deo ab
hoibz. Et Aug. ad Marcellā dicit. q nihil
melius possum? dicere qz deo grās agere.
Qd tunc fit qñ dona dei cogitam? z ipm d
eis honoram?. Talis fuit xgo brā q diuina
bñficia recogitans z ipm p os xgicū ho-
norans. dicit. Fecit dñs. q. d. Ego nihil a
memetipa me hie recognosco. qz non ipsa
me feci. s; ipe fecit me pducēdo tā glosaz d
stirpe regia. tā speciosa z formosā in filiis
isrlm. tā stuoosā z gratiosam vt oēs ad me p
grā pfluāt obrinēda. Et ista pte nō mea me-
ritū s; sua grā fecit. Iō hunc laudo. hūc glo-
rifico. quia tam potenter et excellenter me
fecit producēdo. decorando et extollēdo.

Dixi secundo q in verbis
pmissis xgo
gloriosa subiūgit z p̄fitec humilē erga deū
reuerentiā. eā dignā ad talia reddēte singu-
raliter. cū dicit. Mihi. Ac si em diceret z si
plā bñficia oñibz vniuersaliter a deo p̄sti-
ta sint z facta. michi tñ singulariter sp̄cialit
z appropate quedā fecit dñs. P̄deo merito
ei ago grās sp̄cialiter. Quia fecit michi spe-
cialiter. Circa qd sciendū. q xgo beata fu-
it bñ disposita. z singulariter vltra ceteros
mortales p̄parata a deo vt esset dignū vas
receptōis sc̄oz bñficioz tātoz. Et h sp̄cia-
liter p̄ter tres stutes. scz puritatem. humi-
litatem. z fortitudinem. Fuit enim purior
alijs p virginitatis mundiciā. Absconfior
siue secretior ceteris. p hūilitatē p̄ceptum.
Securior ceteris. p fortitudinis p̄stantiaz.

Ideo merito dicere potest singulariter per ceteras
 Et fecit mihi dominus. Vbi inquit puriori. mi-
 bi humiliori. mihi castiori. Primo ergo fuit pu-
 rior alijs per virginitatis mundiciam. Alie siquidem
 mulieres habent mundiciam conjugalem vel vidua-
 lem. que non modo est pura sed corrupta et impur-
 ta. Sed hec beata virgo Maria virginale puri-
 tate. que simpliciter est pura. Nec eam habet equalem
 alijs virginibus sed excellentiorem omnibus virginibus.
 Ipsa enim est regina virginitatis. alie omnes sunt
 pedissequae. Nam ipsa prima vocatur deo virgi-
 nitate sine precedenti cuiuscumque exemplo. Alie
 vero exemplo eius vocantur eam. Ideo de ipsa
 dicitur. Offerent regi virginem post eam. Vbi ipsa
 est fons et origo ac medium totius virginitatis.
 De qua dicit Iosue. et. Stetit sol in medio ce-
 li. Celi dicitur ecclesia. Juxta illud Baruch. Si-
 mile est regnum celorum. Medium est ergo gloria
 que semper medium servosus in omnibus tenuit ab
 extremis viciorum declinans. De qua medio dicitur
 in psalmo. Deus in medio eius non commovebitur
 In ergo medio virginitatis fructus gloria
 ergo corpe stetit que est sol puritatis virginale.
 puritas siquidem virginale. bene virginis fuit
 ad similitudinem solis. Sic enim sol cum est in
 medio celi circa festum viti. vbi tunc fit maxima
 eleuatio marie adurit inferiora et exsic-
 cat etiam maritimas humiditates. Ita castitas vir-
 ginalis in beata virgine sic fuit maria. spiritus sancto
 eleuata super carnalem concupiscentiam ipsius vel eam
 totaliter exstingueret. eo quod in ea fomes non
 solum fuit restrictus vel in alijs virginibus per gratiam
 communem. sed etiam fuit totaliter extinctus per
 spiritum in conceptione filij dei et eius gestatione in
 utero per gratiam singularem. In cuius puritatis
 operatione alie virginis sunt sicut stelle. que lumen
 suum recipiunt ab ea sicut a sole. Sicut enim
 sol nunquam potest totaliter obscurari. et si eclipsatur
 non diu obscuratur sed statim purgatur. Ita casti-
 tas huius virginis nunquam potuit obscurari actua-
 li peccato. nec etiam peccato originali obscurari
 quod tamen de alijs virginibus non potest dici.
 Unde de hoc potest dici illud Job. in ob-
 scurent stelle caligine eius. Expectet lucem
 et non videat. nec ortum surgentis aurore. Stelle
 intelligunt omnes sancti. qui obscurati fue-
 runt caligine peccati originalis. Sed lux
 id est. beata virgo dicitur non vidisse caliginem
 quia non stetit in peccato originali. ymo an-
 tequam nasceretur mundata est. Et sic dicitur non
 vidisse etiam surgentis ortum aurore. quia non
 concepta est. id est. ortu seu nata in peccato

originali. Et ideo merito dicitur ipsa gloria
 omnium virginum. Ecclesiasticus. Species celi
 gloria stellarum. Et Sapientie. vij. Specio-
 sior sole. scilicet materiali. et super omnem disposi-
 tionem stellarum. Et his patet quod virgo glorio-
 sa in sua puritate precipuum tenet gradum. Jux-
 ta illud Ambrosius. li. iij. de virginitate. Quid
 nobilius dei matre. Quid splendidius ea
 quam splendor elegit. Quid castius ea que corpus
 sine corporis contuminatione generavit. Decille.
 Vere optimus sol gloriosa virgo que non
 bis tot beneficia prestauit omnibus. ut non
 sit qui se abscondat a calore eius. Fugat
 enim nebulam tenebris ignorantie nostre ce-
 citate per splendorem lucis glorie filij sui.
 quia lucem mundo generavit. Iohannis. viij.
 Ego sum lux mundi. Siquidem totus mun-
 dus operiebatur tenebris densissimis igno-
 rantie. Figura Exodi. xij. Nubes densis-
 sima cepit operire montem. Et Ezechiel
 x. idem patet de visione mystica. Visit er-
 go deus operiebatur tenebris que fecerat ori-
 bus nos ad eorum suauitatem. et super malos ad eorum
 puerionem. Math. v. Sol etiam iste prestat
 decorum et pulcritudinem omnibus rebus. scilicet viris et
 mulieribus. oes illuminant per ipsum. non solum
 boies in mundo sed etiam angeli in celo et peccato-
 res in inferno. Vbi Bernardus. In te ergo oculi
 omnium respiciunt. et qui in mundo sunt ut sal-
 uentur. et qui in inferno ut eruantur. et qui in celo
 ut letificentur. Unde de ea potest exponi il-
 lud Ecclesiasticus. Sol illuminans per omnia re-
 spexit. Et que respexit. Certe sic dicitur. Iudith
 xv. Tu leticia israel. tu honorificentia popu-
 li nostri. Israel dicitur illos que iam vident dominum
 in celo. qui de eius presentia gaudent. Haudet
 enim angeli gaudentes et laudantes benedicunt
 dominum. Honorificentia populi nostri. dicitur populus
 beatus habitans in terra. que omnium ipsa est gau-
 dium. Secundo ergo beata fuit secretior ceteris per
 humilitatem conceptum. Omnia enim opera sua abscon-
 debat mundo. De qua exponit illud Iudith
 vij. Fecerat sibi Iudith cubiculum in quo clam-
 cum puellis suis morabatur. Per quod significa-
 tur quod maria intra cubiculum cordis sui cum
 puellis. id est. virtutibus diuersis morabatur. omnem va-
 ne glorie fugiens pompam. propter quod ipsa
 de sola humilitate gloriano hodie dicitur.
 Respexit dominus humilitatem ancille. Luc. i.
 Vbi dicitur. Virgo. que virgo beata licet ex om-
 nibus virtutibus fuit disposita ad conceptum dei
 maxime cum ex humilitate. Unde dicitur Bernardus.

De uisitatioe beate Marie

Fateor quia Marie uirginitas sine humilitate nihil placuisset deo. sed quantum ad conceptionem filij dei quia si ex uirginitate placuit. tamen ex humilitate concepit. Magna humilitas post Babilonis legationes de conceptione filij dei dicere se ancillam. Magna humilitas ire ad Elizabeth et seruire sibi circa partum. Magna humilitas cum tanto thesauro filio dei quem gestabat in uero uisitare seruus Jobannem. Tertio uirgo beata fuit securior ceteris per fortitudinis constantiam. Unde in ii. *Eccl. iij. ca.* Qui uiri nonne fortes sunt mulieres. sed certe fortior est omnium beata uirgo. de qua dicitur. Fortitudo et decor indumentum eius. Proverb. ultimo. Et ibidem. Accurrit fortitudine labos suos. Vere magna fortitudo per quam quodammodo deus vincit et de se uero facit est pius. Figura ad hoc fuit ipsa regia Bether. que iram regis Assueri contra iudeos mitigauit et eum propitium reddidit. ut dicitur Bether. Sic Abygail ira regis David contra Abal uirum suum meritis placauit. Magna fortitudo per quam vincit est dyabolus. Beati. Ipsa conteret caput tuum. Nec est enim illa uirga de qua *Isaie. xxx. dicitur.* Paucebit assur uirga percussus. Uirgo beata dicitur uirga. sicut idem ait *Isaie. li.* Egredietur uirga de radice yesse Assur interpretatur sublimis. et significat dyabolum superbum. Hunc ergo sublimem percussit ista uirgo beata per filij sui passionem sicut christus. Tertio fortis fuit contra mundum cuius omnes pompas honores diuitias et delicias calcauit. Nam sic dicit Ambrosius libro. iij. de uirginitate. Ipsa non in incerto diuitiarum spem posuit. sed in solo deo. Diuitie siquidem eius sunt eius uirtutes. deliciae spirituales consolationes. honor uero gloria solius dei.

Dixi tertio quod beata uirgo profertur donorum magnificentiā eam replentē liberaliter. cum dicitur Magna. Siquidem magna dona data sunt uirgini gloriose in sua sanctificatione. sed maiora in filij dei conceptione. Ex quibus donis magna in beatitudine predicatur. Si cur ipsa de se dicit. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. De primo quomodo magna fuit in sua sanctificatione. dicitur Polgoth super librum sapientie. xij. Quod christus matrem suam sic solidauit uirtutibus

et gratiis sic afficit quod nunquam desinere potuit in aliquo peccato. Fuit enim sic sanctificata in uero quod emundata ab originali peccato. et in ea fomes ligatus. sic quod nunquam eam ad peccandum impedit. Et hec fuit prima sanctificatio in uero matris sue. Sed secunda fuit in conceptione filij quod fomes fuit ablatum totaliter secundum essentiam. et gratia superaddita que flexibilitate liberi arbitrij determinauit ad bonum. sic quod erant nullo modo potuit in malum reuerti. Unde tunc confirmata fuit sicut in uia fieri potuit. Hec ille. Propter ergo ista dona sibi diuinitus collata merito de se dicit uirgo gloriose. Fecit michi dominus magna. Vere magna. Nam pulchra esse totaliter et sine macula magnum quid est. et soli sponse dei singulariter conuenit cui sponsus dicit illud *Anticoz. iij.* Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. De ipsa etiam dicitur quod modo spiritus sanctus per Salomonem dicit *Sap. vij.* Lardus est lucis eterne. et speculum sine macula dei maiestatis. Ex quibus breuiter infero quod uirgo beata maior fuit ceteris sanctis tripliciter. Primo quidem maior fuit ceteris in gratia. sicut angelus attestat ei dicens. *Luce. j.* Aue inquit gratia plena. Vere plena. Quia nos de eius plenitudine recipimus. Unde dicit *Berni.* Tristis consolatione. Eger medicatione. Peccator ueniam. Iustus gratiam. Angelus leticiam. Et quomodo non plena in qua auctor totius gratie se totum infudit. Cum igitur dicit quia sibi dominus fecit magna que de ipsa sic parua creatura in naturalibus fecit tam magna in gratia. ut de ea posset dici illud Bether. x. Fons paruus creuit in flumini marimum et in aquas plurimas reduit dicitur et in luce solis uersus est. Fons paruus fuit homo beata secundum naturam propriam. sed creuit in flumini misericordie marimum. quod spiritus sanctus descendit in ipsam. Et in luce solis uersus est quod dei filius per carnem assumptus factus est filius uirginis. Ecce audis uirginem gloriose. fontem. lucem et solē. Fons inquam est. sine quo necesse est arefcere peccatorem. Lux sine qua necesse est errare uiatorem. Sol est sine quo necesse est infrigidari in dilectione. Si ergo sitis et estuas ardore concupiscentie. hec est fons patens in refrigerium. Si erras in uiam. hec est lux dirigens in uiam pacis eterne. Si denique gelicidio peccatorum constringeris. hec est sol calefaciens in dei dilectione.

Secundo maior fuit ceteris sanctis Maria. Quia lucidior ceteris sanctis per exemplum vite. Illa enim sola sufficit omnibus ad exemplum et ad modum viuendi. Unde dicit Ambrosius in de uirginitate. Talis fuit Maria ut eius unius uita omnium disciplina sit. In ipsa namque sunt posita exempla viuendi et tamquam in exemplum exemplarie magisteria expressa sunt probitatis. Ibi quisque inuenit congrue quid fugere quod tenere debeat. Nec ille. Magna igitur uirgo fuit in hoc quod sola omnibus sufficit ad exempla uirtutum. Omnes enim uirtutes in ea pariter confluerunt. et quod ceteris sanctis per partes est distributum. totum in Maria est congregatum. Tertio fuit uirgo gloriosa maior ceteris. quia efficacior et uirtuosior ceteris sanctis quo ad necessitatum suffragia. eo quod generale habet efficaciam omnium auxiliorum in quibus cuiusque necessitatibus. Unde Bernardus in quodam sermone dicit. Si criminum immunitate turbat. Si conscientie feditate confusus. Si iudicij horrore perterritus. Si baratro desperationis absorptus fueris Mariam cogita. Mariam inuoca. Non recedat ab ore tuo nec a corde tuo. Nam ipsam recogitans non erras. ipsam rogans non desperas. ipsam sequens non deuias. ipsa tenente non corruis. ipsa protegente non meruis. ipsa duce non fatigaris. Dec ille. Oportet ergo ut dicit idem. uniuersos christicolos inter fluctus huius seculi nauigantes attendere hanc maris stellam. Nam ab ea auersus necesse est ut pereat. Et ad eam reuersus impossibile est quod pereat. Ipsa enim omnibus omnia facta est. secundum Bernardum. Sapientibus et insipientibus omnibus misericordie diuinam aperit. ut de plenitudine eius capiatur uniuersis. Aptius redemptionem. Eger curatio. Tristis consolationem. Peccator ueniam. Iustus gratiam. Angelus letitiam. denique tota trinitas gloriam. Ad quam nos perducat pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Ad quid agatur in
uisione Marie
Elizabeth quod interpretatur
Quid significatur per
Mariam

Rotandum quod festum uisitationis Marie agit ad significandum et deuote contemplanandum qualiter de uisitat animam. Unde per Elizabeth significatur anima humana. Interpretatur enim dei mei saluatoritas. Quod utique fit per gratiam. per quam anima esuriens replet bonis. Per Mariam significatur gratia diuina

que illuminat tenebras culparum nostrarum. Iuxta illud Ephe. v. Fuitis aliquando tenebre. nunc autem lux in domino. ut filij lucis ambulare. Unde Romanorum. ciii. apostolus idem gratiam appellat die dicens. Non precessit dies autem appropinquabit. Et sequitur. Abijcimus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. Uisitat igitur Maria Elizabeth cum gratia uisitat animam esuriens et sitientem iusticiam. Circa quod sciendum quod deus uisitat animam multipliciter. Primo eam redimendo. Iuxta illud Luc. i. Uisitauit nos oriens ex alto. Et eiusdem. viij. Uisitauit deus plebem suam. Et ista est mirabilis uisitatio. de qua ammirando propheta ps. viij. dicit. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quoniam uisitas eum. Quod exponit Innocentius. iij. Quid est homo. i. quod miser et uilis. fragilis. breuis. putridus. imbecillus. uanus. et dyaboli seruus. quod memor es eius filium incarnationem. Quia ante incarnationem uidebas oblitus hominis. ps. Usquequo domine obliuisceris me in fine. Aut filius hominis quoniam uisitas eum. sicut medicus egrotum. Figura hec. xxxij. Jacob misit Joseph de hebron in Sichem ut uisitaret fratres suos. Et inuenit eos in Dorhaym. quod interpretatur defecus. Et significat huic mundum. in quo est omnis defectus. Secundo uisitauit miserando per beneficia eidem Genes. xxi. Uisitauit dominus Saram sicut promiserat. Tertio uisitauit iustificando. ps. Uisita nos in salutari tuo. Quarto inspirando prophetiam. Ecci. xliij. Ossa illius uisitata sunt. et post mortem prophetauerunt. Quinto probando. Job. viij. Uisitas eum diluculo. Sexto consolando. Ezechielis. xxxiij. Requira oues meas et uisita eas. Septimo reuelando per somnum. Ecci. xxxiij. Nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Octauo conseruando in bono. Job. x. Uisitatio tua custodiuit spiritum meum. Nono corrigendo. ps. Uisita bo in uirga iniquitates eorum. i. in leni flagello. Decimo liberando. Iere. xv. Uisita me et erue me. Iudicij. iij. Orabat dominum ut uisitaret populum suum. Undecimo ipsaliter uisitando. Isa. x. Quid facietis in die uisitationis et calamitatis de longe uenietis. Duodecimo iudicando. i. Petri. v. Humiliter sub potenti manu dei ut uos exaltet in tempore uisitationis. Tredecimo eternaliter donando. Isa. xxxij. Post multos dies uisitabitur.

De sancta Margaretha

Et. xxv. Vistabit dñs i gladio suo duro
z grádi z forzi sup leuiathan zc.

De sancta Margaretha.
Sermo. XXXIII

Simile est regnuz

Sceloz thesauro abscondito in agro.
Math. xij. Sic dicit brūs Aug.
in li. de scā viduitate. Bona ē pudicia cō
iugal. melior p̄tinetia vidual. s̄z optia casti
tas v̄ginal. In signū h̄ licet t̄ps sub m̄ri
monto voluerit p̄cipi. z a vidua Anna p̄di
cari z laudari. t̄n nō nisi de v̄gie voluit na
sci. z in v̄gie corp̄al̄ elegit morari. Q̄ ad
verres brūs Ambro. i li. de offic. dic. Quā
ta est v̄ginitas gr̄a q̄ meruit a t̄po eligi. vt
esset corp̄ale dei tēplū i q̄ habitauit corp̄a
liter plenitudo diuinitas. nam v̄go genuit
mūdi salutē. vitā pepit v̄go vniuersorum.
Dec ille. Haḡ igit̄ est laus z honor v̄ginū
q̄ meruerūt familiar̄ ceteris cū deo h̄re cō
fortiū. Un̄ de eis d̄r Apoc. iij. Sequunt̄
agnū q̄cūq̄z erit. Est em̄ ista familia specia
lis x̄pi. Hāc sic dicit Jeronim̄ ad eustochiū
eplā. xliij. Ut fil̄i dei ingressus est mundū
nouā familiā instituit. vt q̄ ab angel̄ adora
tur i celis h̄ret angelos in terr̄. sc̄z v̄gines
Est igit̄ hec vita pon̄ angelica q̄ humana
Un̄ dicit Ambro. in li. de v̄ginitate. Quia
negat hāc vitā fluxisse de celo quā nō de fa
cili inuenim̄ in terr̄ nisi postq̄ i hec t̄reni
corp̄is mēbra descēdit. S̄z z de Helia. de
Jobāne baptista. de Maria sorore moysi
et de v̄ginibz q̄s legim̄ in tēplo deputatas
Dec oia i figura p̄tingebāt ill̄ vt essent in
dicia futuroz. Figura in pauc̄. veritas in
pluribz. Dec ille. p̄ opt̄ igit̄ tantā sublimi
tate z excellentiā merito v̄ginitas compaf
thesauro p̄cioso. sic loq̄t̄ euāgelii. Simile est
regnū celoz thesauro abscondito i agro. zc.
In q̄bz v̄bis comēdat̄ v̄ginitas oim̄ gene
raliter. sed sp̄cialiter br̄ Margarethe cui
festū hodie agim̄ ex triplici p̄rogatiua z af
similatiōe accipit̄. Dabet em̄ thesaur̄ vir
ginitas incōpabil̄ dignitate. delectabilez
amentate. z inestimabil̄ vtilitate. Nichil
em̄ thesauro in rebo z possessionibz p̄ciosi
z digni. eo q̄ est ex rebz excellentissimis z p̄
ciosissimis sc̄z auro argēto lapidibz p̄cios.
zc. Nichil etiā eo delectabili z amēnius. q̄a
dulce est oculis auz. amēni sūt ad vidēduz
et tractandū lapides z margarite. Nichil

insup thesauro vtili. qz ad omnia valet. Au
trit em̄ z sustērat vitam. redimit a morte. et
memoriā facit durabilē post mortem. Est
igit̄ thesaur̄ v̄ginalis p̄mo p̄ciosus z incō
parabilis dignitate. delectabil̄ amentate.
z inestimabilis vtilitate.

Diri primo

q̄ thesaur̄ virgi
nalis castitas est
p̄ciosus z incōpabil̄ dignitate. Pater autē
dignitas v̄ginitas ex q̄uo z. sc̄z ex arduita
te seu difficultate facili. ex natura sup̄naturali
ex hūilitate illustri. z ex mortalitate immoz
tali. De p̄mo sc̄z de arduitate seu difficulta
te facili pater. Castitas em̄ v̄ginal̄ ē res mul
tū excelsa z difficil̄ ex vna p̄re. z t̄n est facilis
ex alia. Difficile nāq̄ est in carne s̄ legē car
nis viuere. sic difficile esset in regno Polo
nie s̄ legē reḡ Polonie viuere. Docantez
faciūt v̄gines. Un̄ dicit Ambro. in libro d̄
viduis. Sup̄gredit̄ v̄ginitas p̄ditōz hūa
ne nature. p̄ quā hoies angelis assimilant̄
Et ex h̄ dicit Ambro. Q̄ maior est victo
ria v̄ginū q̄ angeloz. Angeli em̄ sine car
ne viuunt. v̄gines s̄o in carne triumphāt.
Apl̄us. Si s̄m carnes vixeris motiemini.
Dec ille. Et alē s̄o p̄re est facilis. qz facili
se p̄tinet v̄gines q̄s vidue aut corrup̄e p̄
ur deducit Aug. p̄tra Julianū in libro. xv
Luius rō est s̄m ip̄m. Quia q̄nto maḡ ca
sta esse voluerit. rāto ampl̄ in sup̄anda cō
cupiscentia laborabit. Eo maḡ videlicz si
ei sc̄z p̄cupiscentie z voluptati maiores cu
ras p̄suetudo dedit. Propter quod apl̄us
i. Cor. vij. De virginibz p̄ceptū dñi nō ha
beo. p̄siliū aut̄ do. Et seq̄t̄. Si nup̄erit vir
go non peccabit. tribulationē tamē carnis
habebūt huiusmodi. Tribulationē inq̄.
nō solū filijs necessaria. p̄uidendo. sed etiā
difficilius postea in viduitate p̄tinēdo. Et
Jeronim̄ i eplā. lxxij. dicit. Difficilior cō
tinetia viduaz minozē habebit mercedez.
Sed diceret. Et q̄ virt̄ est circa difficil̄
le z bonū. s̄ videt̄ q̄ difficilior p̄tinentia sic
maḡ meritoria. z p̄ p̄sequēs vidue debent
h̄re maī p̄miuz q̄ v̄gines. R̄ndeo. Q̄ non
oim̄e difficult̄ bonū est maḡ meritoria. sed
t̄n illud q̄d est difficilior ex genere operis
vt ieiuniū est maḡ meritoria et sc̄z ele
mosyna. non t̄n ex h̄ si fuerit difficilior ipsi
agenti et natali cōplectione. z vt difficilior
est ieiunare colerico q̄s s̄legmatico. Talis
aut̄ difficultas q̄ fit ex causa natali n̄ auget